

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**27 Mart 2020
Cuma**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

27 Mart 2020 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Satın Alma ve İhale Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Altınbaş Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İskenderun Teknik Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- İstanbul Rumeli Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği
- Üsküdar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Üsküdar Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 12/2/2020 Tarihli ve 2017/6422 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 13/2/2020 Tarihli ve 2016/16050 Başvuru Numaralı Kararı

YARGITAY KARARI

- Yargıtay 11. Hukuk Dairesine Ait Karar

Kaslowski: Tek bir paketin çözüm olması mümkün değil

Tüm dünyada sosyal ve ekonomik felaket olarak tanımlanan koronavirüs salgınına ilişkin DÜNYA'ya özel açıklamalarda bulunan TÜSİAD Başkanı Kaslowski, istihdamın korunmasının öncelikli olması gerektiğini söyledi.

27 Mart 2020

DÜNYA

Türk Sanayicileri ve İş İnsanları (TÜSİAD) Başkanı Simone Kaslowski, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan Ekonomik İstikrar Paketi başta olmak üzere, COVID-19 salgını ile yaşanan ekonomik ve sosyal gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

Açıklanan paketi bir başlangıç olarak görmek lazım diyen Kaslowski, “Yurt dışı talep de özellikle Avrupa olmak üzere orada alınan önlemler nedeniyle durma noktasına artık yaklaşıyor. Dolayısıyla, tek bir paketin tek başına çözüm ya da çare olması mümkün değil. Bunu bir süreç yönetimi olarak görmek lazım. Pek çok ülke de açıkladıkları paketleri sürekli güncelliyor, destek miktarını artırıyor” dedi.

Kaslowski, “İlk öncelik istihdamı korumak olmalı. İnsanlar zaten hem kendilerinin hem sevdiklerinin sağlıkları konusunda fazlasıyla endişe duyuyorlar. Bir de işimi kaybeder

miyim, geçimimi nasıl sağlarım korkusu yaşamamalı” diye konuştu. Kaslowski şöyle konuştu:

“Ama şunu da belirtiyim hem ekonomik tedbirlerde hem de sağlıkla ilgili tedbirlerde önden gitmek yani mümkün olan en sıkı tedbirleri en erken zamanda almak tercih edilmeli. Bu yol ilk bakışta maliyetli gözükabilir ama gecikmenin maliyeti hem insani hem de ekonomik boyutlarda çok daha vahim noktalara gidebiliyor. İtalya, İspanya gibi örnekler iyi bir ders niteliği taşıyor bu açıdan. Erken tedbir almak hayat kurtarır.

Salgının yayılım hızını azaltmak için başta daha az tedbir varken....

Gerektiğinde yeni paketler gündeme gelebileceği de ifade edildi. Çünkü tüm ülkelerde sürecin seyrine göre sürekli farklı tedbirler alınma ihtiyacı doğuyor. Ülkemiz de farklı değil. Henüz 15 gün önce sadece tek bir vakadan bahsederken şimdi binlercesinden bahsediyoruz. Salgının yayılım hızını azaltmak için başta daha az tedbir varken şimdi çok daha fazlası devreye girmeye başladı. En önemlisi insanlar da meselenin ne kadar ciddi olduğunu daha iyi görmeye başladı. Dolayısıyla daha fazla insan evde kalmaya çalışıyor.

Hane halkına transfer gündeme gelebilir

“Bu süreçte üretimin ya da hizmetin durması sebebiyle gelir elde edemeyen işletmelerde, ki bunlar sizin de saydığınız, esnaf, kuaför, perakende mağazaları, KOBİ’ler, hatta bir süre sonra büyük işletmelerde işverenin bu yükü tek başına kaldırabilmesi mümkün değil. Bu nedenle pek çok ülkede devlet olumsuz etkilenen sektörlerde ücretin belli bir bölümünü karşılıyor. İngiltere bu krizde %80’inini karşılayacağını açıkladı.

Hollanda’da, Danimarka’da benzer uygulamalar var. Bizde de kısa çalışma ödeneği var. Bu uygulamadan yararlanma şartlarında bazı kolaylıklar yapıldı, ihtiyaca göre daha geniş bir kesimin yararlanması yönünde güncellenmesi de değerlendirilebilir. Ayrıca maalesef ülkemizde bu teşviklerden yararlanamayacak konumda olan, önemli ölçüde kayıt dışı ve kendi hesabına çalışan var. Bu kesimler için de gelir kayıplarını telafi edecek mekanizmaların düşünülmesi gerekecektir. Doğrudan hanehalkına transferler de bu bağlamda gündeme gelebilir. Amerika bunu yapıyor, Hong Kong ve G. Kore’de yapıldı. Ayrıca hastalık nedeniyle, ya da pozitif vaka olması şüphesiyle izole edilme amaçlı karantina altına alınan kişilere nakit destekleri verilebiliyor”.

1 SORU 1 YANIT

“Mücbir sebep” halinin kapsamını yeterli buluyor musunuz? Selektif sektörler belirlenerek, bunların dışındaki sektörler için daha geniş anlamda kısıtlayıcı

Önlemlere (kapatma vb) ihtiyaç olduğunu düşünür müsünüz?

Salgının seyrine göre, bazı ülke örneklerinde de görüldüğü gibi, zorunlu iş alanları hariç çalışma hayatının ve sokağa çıkmanın kısıtlandığı tedbirlere ihtiyaç duyulabilir. New York, Londra, Kaliforniya gibi ekonominin kalbi bölgelerde bu durumun var olduğunu görebiliyoruz. Keza İtalya'nın tamamı, Hindistan'ın yine tamamında belli sektörler haricinde ekonomi durdu. Türkiye'nin de böyle bir senaryoya mutlaka hazırlıklı olması lazım.

Bu sınırlamaya tabi olmayacak iş alanı ve kişilerin, ekonominin çarklarının dönmesine imkan sağlayacak şekilde kamu ve iş dünyasının istişarelerinin sonucunda tespit edilmesi de önemli. Salgının seyri her gün değiştiği için aldığımız önlemlerin yeterli olup olmadığından hiçbir zaman tamamen emin olmamız mümkün değil. Sağlık sistemine yük bindirmeyecek, vahim bir insani tablonun ortaya çıkmasını engelleyecek her tedbiri destekliyoruz.

Elbette bu durumda ekonomiye de daha ciddi destekler verilmesi gerekecektir ve kısa vadede maliyeti artıracaktır. Bu maliyetin hangi kaynaklardan karşılanacağı çok tartışmalı olsa da halen kamu borcu oldukça düşük bir ülkeyiz. Riskler ne kadar büyük olsa da mali disiplin ile insan hayatı arasında bir seçim yapılacağı noktada elbette bu seçim insan hayatı yönünde olmalıdır. Ayrıca bu tedbirler belki Çin'de olduğu gibi normale dönmeyi hızlandırıcı bir rol de oynayabilir. Bu durumda ekonomik maliyet de aslında daha zamana yayılan bir maliyete kıyasla düşük bile olabilir. Mücbir sebep kapsamı belirlenirken bir sektörde ne kadar üretim kaybı olduğu da dikkate alınmalı. Ayrıca bu sektörlerin tedarik zincirlerinin de bu karardan etkileneyeceği unutulmamalı.

Sürecin dinamik olduğunu unutmamalıyız

Uluslararası kurumların ve yayılım hızını kontrol altında tutabilen ülke örneklerinin bize öğrettikleri ortada. Test sayısının mümkün olduğunca artırılması, pozitif vakaların ve bu kişilerle teması olanların izole edilmesi için gereken altyapının oluşturulması kritik önemde. Toplumun genelinde sosyal mesafenin korunmasını sağlayacak tedbirlerin tümünün sıkı şekilde uygulanması gerekli. Kritik sektörlerde akışın durmaması için gereken tedbirlerin alınması, buralarda çalışanları koruyacak tedbirlerin alınması için de destekler ve kontroller gerekiyor.

Ekonomik anlamda ise parasal desteklerin yanında hukuki alanda da yapılması gerekenler var. Ama belki en önemlisi krizde ödeme zorluğu çekenlere yardımcı olmaya çalışırken sistemin tümüne zarar vermekten de kaçınmak. Bazen aceleyle alınan tedbirler o anda akla gelmeyen başka sorunlar doğurabiliyor. Bunun dinamik

bir süreç olduğunu unutmadan, alınacak her kararın muhtemel etkilerini hesaba katarak ve karar sonrası yaşanan gelişmeleri de ilgili birimlerle sıklıkla paylaşarak bu süreci en az hasarla geri bırakmak için hep birlikte çaba sarfetmeliyiz.

TÜSİAD Covid-19 krizine yönelik neler yapıyor?

Salgının ekonomik etkilerine yönelik ülkemizde bir an önce hayata geçirilmesi gerektiğine inandığımız mevzuat değişiklikleri ve desteklerle ilgili önerilerimizi ve diğer ülkelerdeki düzenlemeleri içeren bir görüş belgesi oluşturduk ve Cumhurbaşkanlığına ve ilgili bakanlıklara sunduk. Cumhurbaşkanı tarafından, bakanlıklar ve iş dünyası temsil kuruluşlarının katılımıyla düzenlenen Korona Virüsle Mücadele Eşgüdüm Toplantısı'na katıldık.

Yurt dışı örnekleri takip etmeye devam ediyoruz. Ülkemizde açıklanması gereken diğer paketler için görüş ve önerilerimizi dinamik bir süreçle güncelleyerek hem Sayın Cumhurbaşkanı ile hem de ilgili kurumlarla paylaşmaya devam ediyoruz.

TÜSİAD olarak konuyla ilgili bir portal da oluşturduk. Sahadan doğrudan süreci izlemek ve hem arz hem de talep yönündeki aksamaları gidermeye yardımcı destek ve önlemleri tespit etmek amacıyla bu portal üzerinden üyelerimizin görüşlerini topluyoruz. Yine üyelerimizi bu süreçte doğru bilgilendirebilmek için webinar serisi başlattık. Ekonomi, hukuk, çalışma yaşamı gibi alanlarda krizin etkileri ve çözüm yollarını uzmanlarla ele alıyoruz.

İnsanlığın karşılaştığı bu önemli sınavda sorumluluğumuzun bilincinde olarak; küresel gelişmeleri takip etmeyi ve ülkemizin işvereniyle, çalışanıyla ve tüm toplumuyla en az hasarla etkilenmesi için katkımızı sunmayı sürdüreceğiz.

Türkiye'de koronavirüsten can kaybı 75'e yükseldi

Türkiye'de koronavirüsten hayatını kaybedenleri sayısı 75'e, bin 196 yeni tanı ile toplam vaka sayısı 3 bin 629'a ulaştı.

26 Mart 2020

Türkiye'de koronavirüsten hayatını kaybedenleri sayısı 75'e, bin 196 yeni tanı ile toplam vaka sayısı 3 bin 629'a ulaştı.

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, bugün bin 196 yeni tanı konulduğunu, 16 hastanın ise hayatını kaybettiğini duyurdu.

Bakan Koca'nın açıklaması şu şekilde

Test sayımız dün 5.035'ti. Bugün 7.286 olarak gerçekleşti. 1.196 yeni tanı kondu. Hastalar ve temas çevreleri izole edildi. 16 hastamızı kaybettik. Bu sonuçlarla can kaybımız 75'e, hasta sayımız 3.629'a ulaştı. Sizi ısrarla tedbirleri uygulamaya davet ediyorum.

MB Başkanı Uysal: Salgının ekonomiye etkilerini yakından takip ediyoruz

Merkez Bankası Başkanı Uysal, "Salgının küresel ekonomiye ve Türkiye ekonomisine etkilerini yakından takip ediyoruz" dedi.

26 Mart 2020

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Murat Uysal, katıldığı video konferans toplantısında, "Veri ve haber akışına bağlı olarak finansal piyasaların ve aktarım mekanizmasının etkin çalışması için bankamız görev ve yetkileri çerçevesinde tüm politika araçlarını güçlü bir şekilde kullanacaktır." ifadelerini kullandı.

Merkez Bankası'nın sosyal medya hesabından, TCMB Başkanı Murat Uysal ve başkan yardımcılarının, Türkiye Bankalar Birliği ile "Koronavirüs Salgınının Dünya ve Türkiye Ekonomisine Etkileri ve Alınan Tedbirler" konusunda bir video konferans gerçekleştirdiği bildirildi.

Paylaşımında, TCMB Başkanı Murat Uysal'ın açıklamalarına yer verildi.

Murat Uysal, Merkez Bankası olarak salgın hastalığın küresel ekonomiye ve Türkiye ekonomisine etkilerini yakından takip ettiklerini belirtti.

Mart ayıyla birlikte salgın hastalığın öncelikle dış ticaret, turizm, taşımacılık ve bağlantılı sektörler kanalıyla yurt içinde iktisadi faaliyeti etkilediğinin görüldüğünü ifade eden Uysal, şunları kaydetti:

"Salgının Türkiye ekonomisi üzerindeki olası olumsuz etkilerini sınırlandırmak için faiz indirimi ile birlikte piyasanın likidite ihtiyacının karşılanması ve firmaların nakit akışının düzenlenmesi amacıyla tedbirler aldık. Veri ve haber akışına bağlı olarak finansal piyasaların ve aktarım mekanizmasının etkin çalışması için bankamız görev ve yetkileri çerçevesinde tüm politika araçlarını güçlü bir şekilde kullanacaktır."

Dünya Bankası'ndan 160 milyar dolarlık destek hazırlığı

Dünya Bankası Başkanı Malpass, Kovid-19 salgınına karşı alınacak ekonomik önlemlerle ilgili, "Önümüzdeki 15 ay içinde 160 milyar dolarlık mali destek sağlayabilecek bir programı yönetim kurulumuza dün sundum." dedi.

26 Mart 2020

Dünya Bankası Başkanı David Malpass, yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınının ekonomik etkilerine yönelik ek bir paket hazırladıklarını belirterek, "Önümüzdeki 15 ay içinde 160 milyar dolarlık mali destek sağlayabilecek bir programı yönetim kurulumuza dün sundum." ifadesini kullandı.

Dünya Bankası'ndan yapılan açıklamada, Malpass'in Kovid-19 salgını nedeniyle sanal ortamda gerçekleşen G20 Liderler Zirvesi'ne katıldığı bildirildi.

Açıklamaya göre, Malpass, burada yaptığı konuşmada, Dünya Bankası Grubu'nun salgınla mücadele için hızlı bir şekilde harekete geçtiğini kaydetti.

Banka yönetiminin salgının acil sağlık ve sosyal sonuçlarına odaklanan 14 milyar dolarlık paketini 17 Mart'ta onayladığını hatırlatan Malpass, salgının daha geniş ekonomik sonuçlarına odaklanacak ek bir paket hazırladıklarını aktardı.

Ekonomik toparlanma süresini kısaltma amacı

Malpass, ekonomik toparlanma süresini kısaltmayı, büyüme koşullarını yaratmayı, küçük ve orta ölçekli işletmeleri desteklemeyi ve yoksulların korunmasına yardımcı olmayı amaçladıklarını belirterek, "Önümüzdeki 15 ay içinde 160 milyar dolarlık mali destek sağlayabilecek bir programı yönetim kurulumuza dün sundum." ifadesini kullandı.

Özellikle Hindistan gibi yoksul ve yoğun nüfuslu ülkeler için endişeli olduğunun altını çizen Malpass, kamu ve özel sektör araçlarıyla destek sağlamak için çok çalıştıklarını aktardı.

Malpass, 56 ülkede Kovid-19 ile ilgili yeni projeler yürütüldüğüne işaret ederek, 24 ülkedeki mevcut projeleri de yeniden yapılandırdıklarını kaydetti.

Özel sektöre destek vurgusu

Özel sektöre desteğin önemini vurgulayan Malpass, grubun özel sektör kolu olan Uluslararası Finans Kurumunun (IFC) halihazırda 300 şirkette yeni yatırımlar üzerinde çalıştığını ve müşterileri için ticaret finansmanı ile sermaye hatlarını genişlettiğini bildirdi.

Malpass, uluslararası iş birliğinin önemli olduğunu belirterek, ülkelerin ihtiyaçlarının değerlendirilmesi için Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ile yakın bir şekilde çalıştıklarını ifade etti.

Borç kırılganlığına yönelik tedbirlerin de önemine değinen Malpass, bu krizin yüksek borçluluk oranına sahip en yoksul ülkeleri vuracağını belirterek, geniş ve asil bir borç hafifletme sürecine acilen ihtiyaç duyulduğunun altını çizdi.

Dolar ne kadar oldu? (27.03.2020)

Corona virüsü salgını nedeniyle hükümetler ve merkez bankalarının açıkladığı paketler, küresel piyasalarda son günlerde kısmi toparlanma getirdi. ABD'de Senato'nun 2 triyon dolarlık paketi onaylaması, son günlerdeki toparlanmayı güçlendirdi. 23 Mart'ta kapanışta 84 bin seviyelerine kadar gerileyen Borsa İstanbul'da BIST 100 endeksi, dün 91 bin 500 seviyelerinden günü kapattı. ABD'de haftalık işsizlik maaşı başvuru sayısı 3,3 milyonla rekor kırarken, Dow Jones ve S&P 500 endekslerinde sert yükselişler görüldü. Haftaya 6,60'ı görerek başlayan dolar/TL, haftanın son gününe 6,40'ın altında başladı.

Corona virüsü salgını ve merkez bankaları ile hükümetlerin salgına karşı aldıkları önlemler piyasalar tarafından takip edilmeye devam ediyor.

ABD Merkez Bankası'nın (Fed) faizi sıfırlaması, sınırsız varlık alımı yapacağını ilan etmesi, kredi mekanizmasını zor durumdaki şirketler için de canlı tutacağını açıklaması ve ABD'de Senato'nun 2 trilyon dolarlık teşvik paketini kabul etmesi, piyasalar tarafından olumlu algılandı.

23 Mart'ta kapanışta 84 bin seviyelerine kadar gerileyen Borsa İstanbul'da BIST 100 endeksi, dün günü 91 bin seviyelerinden kapattı. Endekste günlük kazanç yüzde 2'yi aştı.

Haftanın ilk günü 6,60'ı test eden dolar/TL de bu sabah itibarıyla 6,39 seviyelerinde hareket ediyor.

Euro/TL de güne 7,07 seviyelerinden başladı.

ABD'DE FED VE SENATO POZİTİF ETKİLEDİ

ABD'de de hisse senedi piyasalarında sert yükseliş sürüyor. Dow Jones endeksi dün de yüzde 6,38 değer kazandı. S&P'de kazanç yüzde 6,24 oldu. Son bir aylık duruma bakıldığında, Dow Jones yüzde 12,48, S&P 500 yüzde 11,71 ekside.

ABD'de geçen hafta işsizlik maaşı başvurusu yapanların sayısı 3,3 milyonla rekor kırarken, ülkede ayrıca corona virüsü vaka sayısı Çin'i aştı. Bu haberlere rağmen, açıklanan güçlü parasal ve mali önlemler borsalarda son günde yükseliş getirmiş durumda.

Abdulkadir Selvi

Çinli doktorlar koronavirüsle mücadelede ne önerdi?

27 Mart 2020

Bilim Kurulu üyeleriyle Çin'de koronavirüsle mücadelede başarılı olan sağlık ekibi ortak toplantı yaptı. Toplantıdan önce Bilim Kurulu üyelerinden sorular alınmış. Ama toplantının sonunda da Çin heyetine sorular yöneltilmiş. Çin verileri dünyayla paylaştığı ve bizim Bilim Kurulu üyelerimiz bunu takip ettiği için sorularla konuyu açmışlar. Bilim Kurulu üyeleriyle konuştum.

Toplantıda Çin heyeti kendi deneyimlerini paylaşmış. COVID-19'u ilk tespit ettiklerinden ne yaptıkları ve salgını nasıl önlediklerine kadar anlatmışlar. Çinli doktorların en çok neyin üzerinde durduklarını sordum. "Bulaşın önlenmesine dönük tedbirlere yoğunlaşılmasını" önermişler. Bu virüsün temel özelliği hızla yayılma olduğu için bulaşın önlenmesine dönük önlemlere ağırlık verilmesini istemişler.

DÖRT ANA BAŞLIK

Çin heyeti, önemli başlıklar altında kendi deneyimlerini paylaşmış.

- 1- Çin koronavirüs salgınını nasıl önledi? Toplantı bu sorunun etrafında şekillenmiş. Çin heyetinin bu konuda somut önerileri olmuş. Onları maddeler halinde aktaracağım. Ama şimdi diğer başlıkları da paylaşmak istiyorum.
- 2- Takip ettikleri hastalar hakkında bulgularını aktarmışlar.
- 3- Tedavi yöntemleri, bu süreçte kullandıkları ilaçlar ve tedavi süreci hakkında bilgi vermişler.
- 4- Bulaşın önlenmesi. Çin heyetinin ilk cümlesi de son sözü de öncelikle bulaşın önlenmesine yoğunlaşılması olmuş. Koronavirüs, daha önce ortaya çıkan SARS, MERS ve Ebola'ya kıyasla daha hızlı yayıldığı için bulaşın önlenmesi her şeyin başında geliyor.

ÇİN HEYETİNİN ÖNERİLERİ

Elbette başka önerileri de var ama bu çok önemli bir nokta. Peki bulaşın önlenmesi için Çin ne tür önlemleri almış? Çin heyeti koronavirüsle mücadelede etkili olan önlemleri şöyle sıralamış:

- 1- İzolasyon. Çin, koronavirüsü tespit ettikten sonra ilk olarak Vuhan kentini karantina altına almıştı. Koronavirüsün diğer virüslere göre daha hızlı yayılma özelliği olduğu için Çin heyeti, "izolasyon, izolasyon, izolasyon" demiş.
- 2- Koronavirüs tanısı konulan kişilerin karantinaya alınması.
- 3- Yurtdışından gelenlerin karantinaya alınması.
- 4- Virüse yakalanan sağlık çalışanlarının karantinaya alınması.

Dikkatinizi çekti mi, dört önlemden biri izolasyon, diğer üçü ise karantina.

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ SAĞLIĞI

Çin heyetiyle görüşmede sağlık çalışanlarının korunmasına geniş bir yer ayırmış. Bilim Kurulu üyeleriyle görüşmemde de onların da bu konu üzerinde önemle durduklarını fark ettim.

Çinli doktorlar, sağlık çalışanlarıyla ilgili konuyu iki ayaklı olarak gündeme getirmişler.

1- Sağlık çalışanlarının korunması.

2- Sağlık çalışanlarının sayısı.

ÇİN SAĞLIK ÇALIŞANLARINI NASIL KORUMUŞ?

Sağlık çalışanlarının kişisel koruyucu ekipmanı konusunda özel bir hassasiyet göstermişler.

Bize de onu önermişler.

1- Sağlık çalışanlarının maske, önlük, dezenfektan ve diğer koruyucu ekipmanlarının eksiksiz sağlanması.

2- Sağlık ekibinin daha uzun süreli dinlenmesi.

3- Hasta yoğunluğuna göre başka şehirlerden ya da hastanelerden sağlık çalışanlarının getirilmesi.

Bu konuda Çin'in avantajlı olduğu taraf var. Bizim açımızdan bazı güçlükler söz konusu. Çin'de vaka Vuhan'da ortaya çıktığı ve şehir hemen karantina altına alındığı için diğer şehirlere yayılmasının önüne geçilmişti. Çin'de diğer bölgelerdeki doktorlar başta olmak üzere sağlık çalışanları Vuhan'a getirilmiş. Böylece Vuhan'daki doktorların daha az süre çalışıp daha çok dinlenmesine imkân tanınmış. Çok önemli bir nokta. Sağlık çalışanları ayakta kalsın ki sağlık sistemi çalışsın. Çinli doktorlar da bu noktanın üzerinde durmuşlar. "Sağlık çalışanlarının iki türlü riski var. Hem kendileri, aileleri ve çevrelerine bulaştırma riskleri açısından, hem de birlikte görev yaptıkları sağlık çalışanlarına bulaştırma tehlikesi açısından çok önemli. Biz sağlık çalışanlarına teşhis koyana kadar onların başka insanlara bulaştırdıklarını tespit ettik" diye uyarıda bulunmuşlar.

SUMAK SUYU '31. HASTA OLAYI' GİBİ OLMASIN

Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulu üyeleri her gün yeni bir hurafe ile mücadele etmek zorunda kalıyorlar. Bir din görevlisi bir videoda rüyasında peygamberimizi gördüğünü söyleyen bir kadının, "Peygamberimiz 'Sumak suyu için' dedi" dediğini anlatıyor. Bunu da çoğunluğu üniversite mezunu olan, doktorasını yapmış eğitimli insanlar paylaşıyor. Üşenmedim, bunu Bilim Kurulu üyelerine sordum. Haberleri olmuş. Çok tepki gösterdiler. "En büyük korkumuz, Güney Kore'deki '31. hasta olayı' gibi bir olayın olması. Bu tür dini duyguların istismarından dolayı bir virüs patlamasının yaşanması" dediler. Güney Kore'deki 31. hasta olayı ne?

Güney Kore'de 15 Şubat'ta yüksek ateşle hastaneye giden kadın, koronavirüs testi yapılması önerisini reddediyor. Onun yerine kilisede ayine katılıyor. Bir otelin yemek salonunda açık büfeye gidiyor. İyice kötüleştince 17 Şubat'ta başka bir hastaneye gidiyor ve test yapılıyor. Koronavirüse yakalandığı tespit ediliyor. 30 vakayı tespit edip karantinaya alan Güney Kore'de 31. hasta olarak kayıtlara geçiyor ama bir farkla: 30 hastaya kadar düzenli şekilde sayılan vakalar, 31. hastayla birlikte patlama yapıyor. Çünkü kadın ayine gittiği kilisede ve bulunduğu kalabalık ortamlarla yüzlerce insana bulaştırıyor.

Bilim Kurulu üyeleri, "Rüya ile anlatılan sumak suyu gibi önerilerin patlama etkisi yapmasından endişe ediyoruz" derken bunu kast ediyorlardı.

27 Mart 2020, Cuma

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Silahlara ve iletişim teknolojilerine yatırımlar yapılırken sağlık konusu ihmal edilmiş

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sokağa çıkmadan sürdürdüğü faaliyeti izlerken, özellikle iletişim teknolojisinin, internetin, akıllı telefonların hayatımıza neler getirdiklerini iyice hissediyoruz.

Video konferans

Mesela Erdoğan, video konferans yöntemiyle yapılacak 'G20 Liderler Olağanüstü Zirvesi'ne İstanbul'daki Huber Köşkü'nden katıldı... Bilindiği gibi G20 ülkelerini Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan, Türkiye ve Avrupa Birliği Komisyonu oluşturuyor.

Hayat kolaylaştı

Bu güne kadar G-20 zirvesine katılmak için, o gün zirve hangi ülkede yapılıyorsa, liderler uçaklara atlayıp oraya giderlerdi. Bizdeki zirve de Antalya'da toplanmamış mıydı? Ama artık kimsenin yerinden kıpırdamasına, uçağa binip deniz aşırı ülkelere gitmesine gerek kalmıyor. Koronavirüs tehlikesi bu açıdan hayatı böyle kolaylaştırdı.

Sağlık ihmal edildi

Ancak insanlığın ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ni yönetenlerin aynaya bakıp, kendilerinden utanmaları gerekiyor... Her yıl 7-8 yüz milyar doları askeri harcamalara ayıran, bütün potansiyelini dünyayı hizaya getirmek amaçlı silahlanmaya yönlendiren Amerika Birleşik Devletleri'nde sağlık tesislerini yetersizliği ve perişanlığı, koronavirüs salgını ile açığa çıktı. Dünyanın ekonomik başkenti gözüyle bakılan New York kenti, şimdi perişan durumda...

Avrupa Birliği ne yapıyor?

Ama sadece Amerika değil yetersizlikleri ortaya çıkan ülke... İtalya, İspanya, Fransa da geçer not alamıyorlar sağlık tesislerinin yeterliliği açısından. Ayrıca Avrupa Birliği'nin olağanüstü durumlarda üye ülkelere hiç katkısının olmayacağı da anlaşıldı. Bu arada NATO da yerli yerinde kıpırdamadan durmuyor mu?

Virüs bizi uyandırdı

Bireyler olarak teknolojik aşamalar hayatımızı kolaylaştırıyor. Sadece akıllı telefonlar bile başlı başına yeni bir dünyanın kapısını açmadı mı? Ama büyük insanlık keşke teknoloji kadar sağlığa da ilgi duysaydı ve bir virüs yüzünden insanlık bir dünya savaşı ortamı yaşamak zorunda kalmazdı.

Alaattin AKTAŞ

EKO ANALİZ ala.aktas@gmail.com

Yabancıların döviz çıkışında rekor üstüne rekor

- *Yabancı yatırımcılar geçen hafta bir milyar doların üstünde satış yaptı. Yabancıların yılbaşından 20 Mart'a kadar olan dönemdeki hisse senedi ve DİBS satışı da 6 milyar dolara yaklaştı.*
- *Yabancıların sattığı DİBS'i alanlar büyük olasılıkla kamu bankaları. Önemli olan 1.8 milyar dolarlık hisse senedini yerli yatırımcının niye aldığı. Öyle ya, yabancı satıyorsa demek ki alanlar yerli yatırımcılar.*

Yurtdışında yerleşikler ya da kısaca yabancılar ellerinde hisse senedi ve devlet iç borçlanma senedi ne varsa satıp çıkıyor.

Merkez Bankası verilerine göre yabancı çıkışında geçen hafta son dönemlerin rekoru kırıldı. Yabancılar 13-20 Mart haftasında 308 milyon doları hisse senedinden, 742 milyon doları da devlet iç borçlanma senedinden oluşmak üzere toplam 1 milyar 51 milyon dolarlık satış yaptı.

Yabancı yatırımcıların yılbaşından 20 Mart'a kadar olan dönemdeki toplam satışı da böylece 6 milyar dolara dayandı. Yabancılar bu dönemde 1.8 milyar dolarlık hisse senedi, 4.1 milyar dolarlık da devlet iç borçlanma senedi sattı. Böylece toplam satış 5.9 milyar dolar oldu.

Yaklaşık ilk üç aydaki bu satış, aynı dönem itibarıyla şimdiye kadar hiç karşılaşılmamış bir satış düzeyine işaret ediyor.

Daha da ötesi, 5.9 milyar dolarlık satış önceki yıllarda yılın tümünde bile görülmeyen bir düzey.

Ancak yabancı yatırımcının bu koşullarda satış yapıp çıkıyor olmasında şaşılacak bir yön yok. Dünya bir koronavirüs belasına bulaşmış ve tüm varlıkların fiyatı adeta dibe oturmuşken bundan Türkiye'nin ve Türk menkul kıymetlerinin ayrı düşünülmesi söz konusu olamaz. Yabancı satıyor; ne kar elde etmiş mi etmemiş mi ona bakıyor, ne de bu kur düzeyi çıkmak için uygun mu değil mi, ona...

Ne var ki kurun böylesine hızla yukarı gitmesinde yabancıların bu çıkışının da etkisi yok değil. Zincirleme bir reaksiyon oluşuyor adeta...

Yabancı çıkınca döviz talebi yaratıyor ve kur artıyor; kurun daha da artabileceği kaygısı yabancıyı satışa yöneltiyor ve bu da kuru tetikleyen bir etki doğuruyor. Tam bir kısır döngü...

Yabancı satarken yerli alıyor

Yabancı yatırımcının sattığı 4.1 milyar dolarlık devlet iç borçlanma senedinin alıcısı büyük olasılıkla kamu bankaları. Bu konuda kesin bir yargıda bulunmak zor ama bilindiği kadarıyla durum böyle.

Ama önemli olan 1.8 milyar dolarlık hisse senedini kimin aldığı. Bu konuya bir süre önce yine değinmiş ve hisse senedini alanların yerli yatırımcılardan başkası olamayacağını belirtmiştik.

Merkez Bankası'nın verileri net satışı gösterdiği için bu 1.8 milyar dolarlık satışta yabancidan yabancıya olan satış yer almıyor. Yani bu tutar yabancıların gerçekleştirdiği net satışı ifade ediyor.

Piyasada biri yerli biri yabancı iki satıcı varsa ve bunlardan biri net satış yapmışsa, çok doğal olarak alıcı karşıdaki kişi ya da kurumdur.

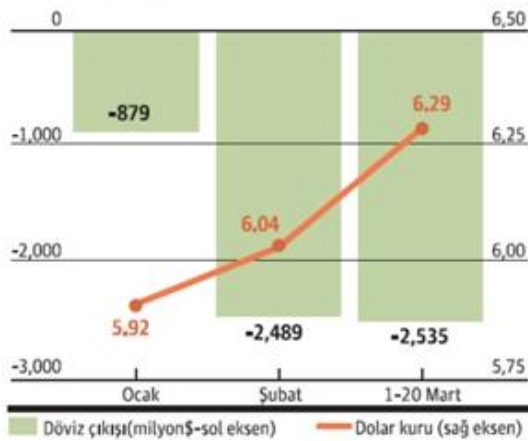
Burada da net satış yapan yabancı olduğuna göre alıcı yerli yatırımcıdır.

Peki yabancı adeta arkasına bakmadan hisse senedi satıyorsa, üstelik bunu fiyatlar çok düşmüşken ve kur çok yüksekken yapıyorsa, yerli yatırımcı neyi gözeterek alım gerçekleştiriyor?

Getirilen yorum şu: Eğer hisse senedi alanlar kurumsal yatırımcılarsa ve fiyatların yükselmesini bekleyebilecek güce sahiplerse bu söz konusu kurumlar için de, ülke için de bir kazançtır.

Yok eğer küçük tasarruf sahibi tüm uyarılara rağmen birilerinden etkilenerek fiyatların çok düştüğüne inanıyor ve hisse senedi alıyorsa ve uzun süre dayanma gücüne de sahip değilse bir süre sonra çok fena hüsrana uğrayabilir.

Döviz çıkışı ve dolar kuru

Yabancıların işlemleri ve dolar kuru (Milyon dolar)

	H.senedi	DİBS	Toplam	Dolar
3 Ocak	-12	-26	-38	5,94
10 Ocak	-108	-178	-285	5,95
17 Ocak	200	-325	-125	5,87
24 Ocak	-119	-50	-168	5,90
31 Ocak	-313	51	-262	5,94
7 Şubat	-83	-549	-632	5,97
14 Şubat	-259	-566	-825	6,01
21 Şubat	-95	-493	-588	6,06
28 Şubat	-250	-194	-444	6,13
6 Mart	-270	-380	-650	6,16
13 Mart	-201	-632	-834	6,14
20 Mart	-308	-742	-1.051	6,41
Toplam	-1.819	-4.084	-5.902	

Ferit Barış PARLAK

"Çocuklar, 15 yıl sonra "Bizi neye hazırladınız?" diye soracak..."

"Bugünün çocukları, 10-15 yıl sonra bize, "Bizi neye hazırladınız?" sorusunu soracak..."

* * *

Cümle, Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'a ait...

* * *

Selçuk, önceki hafta, özellikle mesleki eğitime yönelik yapılan çalışmalarını anlattı...

Soluksuz dinledik...

* * *

Öncelikle soru çözen değil, sorun çözen gençlerin yetişmesi için, eğitim sisteminde reform sürecinin devam ettiğine dikkat çekti...

Eylemi, hareketi, şahsiyeti, duyguyu arka plana iten sisteme veda edileceğinin altını çizdi...

* * *

Çocukların üreten okullarda, tarımla, toprakla, makineyle, sporla, sanatla iç içe büyüyeceğini söyledi...

* * *

Şehirlerdeki okullar ile o şehre has sektörel yapıda uyumsuzluk olduğunu vurguladı...

Bu uyumun, okullarda kurulacak "beceri atölyeleri" ile sağlanacağını ayrıntılarıyla anlattı...

* * *

Akılda yüzlerce soru var...

3.5 milyar dolarlık “oyuncak” ithal eden bir ülkede, bir tane “Oyuncak Meslek Lisesi” neden olmaz?

24 milyon hektar tarım alanının yüzde 40’ı atıl ve verimsizken, 83 milyon nüfuslu, 40 milyon turist ağırlayan ülkede, bir tane “Tarım Meslek Lisesi” neden olmaz?...

* * *

“Hepsinin farkındayız.

Konya ve Tokat’a “Tarım Meslek Lisesi” açacağız. Çalışması başlatıldı.

Örneğin, plastik ihracatında 2.8 dolar olan kg fiyatını, Japonlar gibi 16 dolara çıkarabilmek için bu sektöre yönelik bir meslek lisesi olması gerekliliğini biliyoruz...”

(Meslek liselerinin cazibesinin artırılması için askerlikten, okullarda üretimi zorlaştıran kısıtlamaların kaldırılmasına kadar bir çok yenilik sonraki yazıda)

VELHASIL...

On binlerce kimyacımız/eczacımız/biyoloğumuz varken aşı/ilaç üretemiyorsak;
Üretmek isteyen nitelikli gençlerimizin ise önünü açamıyorsak;

On binlerce gıda/ziraat mühendisimiz varken, tarımda potansiyeli değerlendiremiyorsak...

Meslek Liseleri ne işe yarayacak?...

“Ağaç yaşken eğilecek” ve bizi o meraklanarak/çabalayarak/üreterek nitelik kazanan çocuklar kurtaracak...

İbrahim Kahveci

Para ve paracı politika teorileri!

Para politikası nedir? Merkez Bankamızın sayfasındaki açıklaması ile verelim: “Ekonomik büyüme, istihdam artışı ve fiyat istikrarı gibi hedeflere ulaşabilmek için paranın elde edilebilirliğini ve maliyetini (faiz demek istiyor) etkilemeye yönelik alınan kararları ifade etmektedir.”

Para politikasını merkez bankaları yönetir. Bazıları bağımsızdır, bazıları bağımlı... Bazıları da görüntüde bağımsız.

***

Para teorileri ve buna bağlı olarak uygulanan para politikaları zaman içerisinde büyük değişimler yaşamıştır. Klasik teori, Keynesyen teori, Monoterist teori... Klasik görüşe göre para miktarı paranın değerini belirler. Nasıl ki bol olan malın değeri düşer, kıt olanın ise değeri artar ise; paranın miktarı artınca da mal miktarına göre fiyatlar artacaktır. O nedenle para talebi mal miktarına uyumlu olmalıdır. Oysa bugün bu görüşün çok ötesinde para politikaları uygulanıyor. Tarihi parasal genişlemelere rağmen enflasyon olmuyor. Hatta küresel krizlere en büyük müdahale, merkez bankalarının genişleyici para politikaları ile yapılıyor. Pencereden para dağıtılır gibi parasal genişleme programları uygulanıyor. FED, ECB, BOJ işte bunlar ABD, AB ve Japonya merkez bankalarının kısaltma isimleridir. Ve ortalığı paraya boğan kurumlardır.

***

Acaba sadece rezerv parası olan ülkeler mi para basabilir? Bugün tartışılan bir konuda budur. TCMB’si şu kriz ortamında para basabilir mi? Burada para basmak eski bir kavramdır. Yani fiziki para basmanın yanında asıl önemli olan parasal genişlemedir. Yoksa fiziki para artık o kadar önemli değildir. Evet, para basmamız gerekiyor mu? Mesela Mahfi Eğilmez yazısında Türkiye’nin de para basması gerektiğini söylüyor. Uğur Gürses ise İşsizlik fonundaki tahvillerin TCMB’sine verilerek karşılığında nakit kaynak alınabileceğini söylüyor. Yani bir çeşit parasal genişleme modeline işaret ediyor.

***

Şimdi gelin emisyon hacmine bakalım. Yani basılı kâğıt paraya... Şubat 2018’de 125 milyar lira iken Ağustos 2018’de 185 milyar liraya yükseliyor. Şubat

2019'da ise yeniden 125 milyar lira düzeyine geriliyor. 11 Mart günü 160,5 milyar lira olan emisyon 25 Mart günü 175 milyar liraya çıkmış.

Kısaca mesele emisyon politikasında değil. Aslında Merkez Bankası bankaların ihtiyacını günlük-haftalık repo ihaleleri ile de karşılıyor. Orada da durum şu: Aralık 2019'da bankalardan 10-15 milyar para alan Merkez Bankası, şimdi bankalara 100 milyar lira civarında para veriyor.

Bu arada MB'nin bankaları fonlama faizini de 25 Mart itibari ile 9,27'ye kadar düşürdüğünü belirtmiş olalım.

***

Evet, dünyada ve Türkiye'de merkez bankaları para musluklarının başında. Musluklar epey açık...

Peki, bu paralar nereye gidiyor?

FED özel sektörün dahi borç varlıklarını almaya başladı. ECB zaten alıyordu.

Bizim ülkemizde durum ne olacak? Ya da şöyle soralım: Aslında ekonomi yönetimimiz Merkez Bankasının karını ihtiyatını vs ne varsa Hazineye aktararak parasal genişleme yapmıştı.

O paralar nereye gitti?

İşte bu sorunun cevabı da "Paracı politikayı" oluşturuyor.

Para politikası ile gelen paraları paracı politika ile nerelerde kullanıyoruz?

Geçen yıl Hazine garantili köprülere, otoyollara, şehir hastanelerine, havalimanlarına ne kadar para ödendi?

Ya bu yıl ne ödenecek?

Ya da dün Kanal İstanbul için yapılan ilk ihale...

İşte durumumuz bu.

Para politikası ile paracı politika tercihlerimiz.

Dünya genelinde demokrasi inişte

Esfender KORKMAZ

27 Mart 2020

Freedom House (Dünya Özgürlükler Evi) her sene bütün ülkelerde anketler yapıyor ve "**İnsan Hakları ve Demokratik Özgürlükler Endeksi**" yayınlıyor. Ülkeleri, yaptığı anket sonucuna göre, insan hakları ve demokratik özgürlükler açısından, "**özgür, yarı özgür ve özgür olmayan ülkeler**" statüsünde tasnif ediyor.

Freedom House 2020 raporunun başlığı "**Demokrasi inişte**" şeklindedir.

Girişte de, "**Amerikan demokrasisine yönelik zorluklar, anayasal sistemin istikrarını test etmekte ve dünya çapında siyasi hakları ve sivil özgürlükleri tehdit etmektedir.**" diyor.

Endekse göre *dünyada özgürlük*, 2005 yılına kadar arttı, ancak 2005 yılından 2018 yılına kadar 13 yıl boyunca endişe verici şekilde geriledi. Bu 13 yılda, siyasi haklar ve sivil özgürlükler alanında 50 ülke iyileşme sağlarken, 68 ülke düşüş yaşadı.

Siyasi haklar ve sivil özgürlüklere bakarsak, 2019 yılında toplam 7,6 milyar olan dünya nüfusunun yüzde 39'u özgür, yüzde 30'u kısmen özgür ve yüzde 37'si özgür olmayan nüfustur.

Freedom House endeksinde Türkiye; 1972 yılından 2017 yılına kadar yarı özgür statüde iken, Başkanlık sistemine geçtikten sonra özgür olmayan ülkelere statüsüne geriledi.

Öte yandan, 2019 yılı Freedom House endeksinde giren ülkelerin toplam ülkeler içindeki oranı da önceki yıllara göre aşağıdaki tabloda ve grafikte görüldüğü gibi düşmeye başladı.

* Dünyada endekse giren ülkeler içinde, özgür ülkelerin oranı 1988 yılında yüzde 35.8 iken 2008 yılında bu oran yüzde 46.1'e yükseldi. Sonra 2018 yılında tekrar 44,1'e geriledi.

* Özgür olmayan ülkelerin oranı ise, 1988 yılında yüzde 37,6 iken 2008 yılında yüzde 21.8'e geriledi, sonra 2018 yılında tekrar yüzde 25.6'ya yükseldi.

TABLO I. DÜNYADA ÖZGÜRLÜKLER

Yıllar	Özgür	Kısmen	Olmayan
1988	35.8	26.7	37.6
1998	45.5	28.3	26.2
2008	46.1	32.2	21.8
2018	44.1	30.3	25.6

Kaynak : Freedom House 2020 Raporu

GRAFİK I: DÜNYA ÖZGÜRLÜK ENDEKSİ

Kaynak : Freedom House 2020 Raporu

Bölgeler olarak da nüfusa göre 2019 yılında, özgür olmayan nüfus, en fazla Avrasya (*Rusya ve Orta Asya ülkelerinden dolayı*) ve Asya Pasifik (*Çin'den dolayı*) ülkelerindedir.

TABLO II. BÖLGELERE GÖRE ÖZGÜRLÜKLER

Bölge	Nüfus (milyon)	Özgür Olmayan Nüfus Oranı(%)
Asya Pasifik	4.100	40
Amerika	1.000	8
Avrasya	292	80
Avrupa	625	13

Kaynak : Freedom House 2020 Raporu

Dünya neden demokraside geri düşmeye başladı? Bana göre en önemli nedenlerinden birisi; İslam ülkelerini yönetenlerin petrol gelirinin bir kısmını kendileri için, koltukları için risk teşkil eden demokrasiyle mücadeleye ayırmış olmalarıdır.

İslam ülkelerinde kadercilik ve biat kültürü sosyalist rejimden çıkmış olanlarda korku kültürü, kötü niyetli siyasiler, krallar ve emirler tarafından kolayca istismar edilmiştir. İslam ülkelerinde ve İran'da petrol paraları halkın refahından kesilerek, kendi gelecekleri için tehdit olarak gördükleri demokrasiyle mücadele için harcanmaktadır.

Orta Doğu ve diğer İslam ülkeleri maalesef ABD'nin ve Batı'nın ılımlı İslam ve Arap baharı projesi içinde, yalnızca İslam'da yorum ve mezhep kavgası veriyorlar. Orta Doğu'da Arap baharı çıkar hesaplarının demokrasi kılıfına sokulmuş bir projesidir.

Öte yandan, **Soğuk Savaş sonrasında, Türkçe konuşan Orta Asya Cumhuriyetlerinde 1990 yılından başlayarak demokratikleşme arttı.** Ancak bu süre içinde ilerleme kaydeden Orta Asya Türk Cumhuriyetleri, Azerbaycan gibi ülkelerin büyük bir kısmı başkanlık sistemi içinde bunu koruyamadı.

Küreselleşme de diktaya hizmet etti. Dünyada zengin- fakir ülke farkı açıldı. Cari fazla veren ülkeler daha zengin, cari açık veren ülkeler ise daha fakir oldu. Aynı zamanda küreselleşme ile spekülasyon sermaye, siyasi iktidarları etkisi altına aldı. Spekülasyon sektörleri oluştu. İktidar zenginleri ve spekülasyon zenginleri türedi ve gelir dağılımı bozuldu.

Yoksullaşan ve geçim derdine düşen insanlar siyasi istismara ve vaatlere daha kolay inandı. Bu süreçte demokrasi ikinci planda kaldı, siyasi istismarlar, popülizm öne çıktı. Demokrasi kültürü aşındı.